

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyach kilku gmin w przedmiocie zniżenia
prestacyi na płace nauczycieli.

Wysoki Sejmie !

Kilkoma uchwałami przekazał Wysoki Sejm cały szereg petycyi gmin o zniżenia
prestacyi na płace nauczycieli ludowych Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozu-
mieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi.

W myśl polecenia Wysokiego Sejmu zażądał Wydział krajowy o wszystkich pe-
tetycyach opinii od Rady szkolnej krajowej i co do tych petycyi, co do których nadeszła
opinia z Rady szkolnej krajowej, pozwala sobie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następu-
jące sprawozdanie:

1. Gmina Alwernia powiatu Chrzanowskiego wniosła popartą przez Wydział po-
wiatowy petycyę o odpisanie jej zaległości pochodzącej z tytułu prestacyi na płace nau-
czycieli do funduszu szkolnego krajowego z lat dawniejszych. Zaległość to wynosząca
1.589 zł. 61 ct. pochodzi z prestacyi przypisanych jeszcze przed laty kilkunastu. Przy
pożarze, jakim gmina Alwernia w r. 1877 dotkniętą była, spaliło się wiele aktów gmin-
nych i dziś trudno dojsć, którzy członkowie gminy zalegają z opłatą prestacyi szkolnej.
Przypisane z gminy Alwerni podatki bezpośrednie wynoszą 465 zł. dla ściągnięcia zatem
tak znacznej zaległości potrzebaby było nałożenia około 400% dodatku do podatków bez-
pośrednich. Cały budżet gminy w wydatkach wynosi 400 zł. na pokrycie których gmina
Alwernia nie mając żadnego majątku nakłada zazwyczaj 20% dodatek do podatku kon-
sumcyjnego i 50% dodatek do podatków bezpośrednich. Prócz tego uiszczać ma gmina
począwszy od r. 1895 tytułem prestacyj na płace nauczyciela 16% podatków bezpośre-
dnych, a nadto 10% na potrzeby rzeczowe szkoły.

Z powodu wielkiego ubóstwa gminy, tak Rada szkolna okręgowa i Wydział po-
wiatowy w Chrzanowie jak również Rada szkolna krajowa przemawiają za odpisaniem
powyższej zaległości. Wydział krajowy oświadcza się również za tem zdaniem, albowiem
gmina Alwernia należy do najuboższych gmin w powiecie Chrzanowskim, a ściągnięcie
tak znacznej zaległości wobec małej siły podatkowej gminy jest rzeczą niemożliwą.

2. Gmina Poręba Żegota w powiecie Chrzanowskim wniosła petycyę o przy-
jęcie na fundusz szkolny krajowy wydatku, jaki ponosi na opłacanie wdowie po nauczy-
cielu ludowym ś. p. Józefie Bernadzikiewiczu porcyi ubogich w rocznej kwocie 51 zł. 10 ct.

Ś. p. Józef Bernadzikiewicz służył w zawodzie nauczycielskim przez 42 lat, a gdy
w r. 1874 zmarł, Rada szkolna okręgowa zamiejska w Krakowie w myśl §. 297 politycznej
ustawy szkolnej nałożyła na gminę Poręba Żegota obowiązek płacenia wdowie Annie
Bernadzikiewiczowej porcyi ubogich w wysokości 14 ct. dziennie, albowiem ś. p. Berna-
dzikiewicz przez ostatnich 4 lat pełnił służbę nauczycielską w tej gminie.

Nie da się zaprzeczyć, że obowiązek ten jest wielkim ciężarem dla gminy, która ponosić musi bieżącą prestacyę na płacę nauczyciela w wysokości 21% podatków bezpośrednich, a nadto pokrywać wydatki rzeczowe szkoły w wysokości 10% tychże podatków. Siła podatkowa tej gminy jest nader małą, wszystkie podatki bezpośrednie przypisane w gminie wynoszą 785 zł., a ponieważ gmina ta nie posiada żadnego majątku i wszystkie swe wydatki ściśle gminne pokrywać musi również dodatkami do podatków bezpośrednich, które wynoszą 30%, jest istotnie bardzo obciążoną. Podnieść również należy, że gmina Poręba Żegota płaci już od lat 21 ową porcyę ubogich Annie Bernadzikiewiczowej i dopiero obecnie udała się do Wysokiego Sejmu z prośbą o przyjęcie tego ciężaru na fundusz szkolny krajowy. Wydział powiatowy i Rada szkolna okręgowa w Chrzanowie, oraz Rada szkolna krajowa popierają petycyę tej gminy. W obec powyższej przytoczonych okoliczności Wydział krajowy sądzi, iż należy zwolnić gminę od płacenia pomienionej porcyi ubogich i przyjąć ten wydatek na fundusz szkolny krajowy.

3. Gmina Lipa powiatu Dobromilskiego wniosła petycyę o znizienie jej dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela. Prestacya tej gminy, wynosząca pierwotnie 200 zł rocznie, została na podstawie art. 4. ustawy kraj. z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49, począwszy od 1. stycznia 1895 obniżoną o 3% podatków bezpośrednich, co jednak nie mogło być wielką ulgą dla gminy, gdyż mimo tego ustawowego opustu, uiszczać musi na płacę nauczyciela 36% podatków bezpośrednich.

Na podstawie przychylniej opinii Wydziału powiatowego i Rady szkolnej okręgowej w Dobromilu, Rada szkolna krajowa oświadczyła się za znizieniem tej gminie prestacyi do wysokości 18% podatków bezpośrednich.

Wydział krajowy sądzi jednakowoż, że przez znizienie dobrowolnego zobowiązania tej gminy do wysokości 25% podatków bezpośrednich stanie się w zupełności zadość względom słuszności.

4. Gmina Poznanka gniła powiatu skałackiego wniosła petycyę o znizienie jej dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela z kwoty 308 zł. 67 ct. do kwoty 200 zł.

Wydział powiatowy Skałacki zapytany o opinię, oznajmił, że gmina ta dla pokrycia wydatków na płacę nauczyciela i wydatki rzeczowe szkoły nakładać musi 50% dodatków do podatków bezpośrednich, zaś na potrzeby ściśle gminne 30%, razem przeto 80% do dodatków do podatków.

Rada szkolna krajowa poszła w swym wniosku nawet poniżej prośby samej gminy, gdyż postawiła wniosek, ażeby gminie Poznanka gniła znizić prestacyę do wysokości 20% podatków bezpośrednich. Według wykazu Urzędu podatkowego opłacane przez tę gminę w roku 1894 podatki bezpośrednio wynosiły kwotę 887 zł. 94 ct.; gdyby zatem znizono gminie prestacyę do 20% tychże podatków, wówczas uiszczalaby tylko 177 zł. 58 ct. rocznie.

Uwzględniając niekorzystne stotunki majątkowe tej gminy, Wydział krajowy oświadcza się za znizieniem jej dobrowolnej prestacyi ale tylko do wysokości 25% podatków bezpośrednich. Ulga, jakiej z tego znizenia gmina dozna będzie dość znaczną, wyniesie bowiem około 87 zł. rocznie.

5. Gmina Rokietnica powiatu Jarosławskiego, wniosła petycyę o przyjęcie na fundusz szkolny krajowy porcyi ubogich płaconej wdowie po nauczycielu ludowym Karolinie Rewakowiczowej w rocznej kwocie 51 zł. 12 ct. Jestto zupełnie analogiczny wypadek, jak powyżej w ustępie drugim przy gminie Poręba Żegota podniesiono.

Wydział powiatowy Jarosławski poleca powyższą petycyę do możliwego uwzględnienia. Rada szkolna krajowa oświadcza się za przyjęciem tego wydatku na fundusz szkolny krajowy.

Z aktów dołączonych do tej petycyi przekonał się Wydział krajowy, że siła podatkowa gminy Rokietnicy wynosi 2.322 zł. 58 1/2 ct. Na płacę nauczycieli uiszczają gmina tytułem dobrowolnego zobowiązania rocznie 156 zł. 64 ct., co odpowiada 6.7% podatków bezpośrednich. Gmina Rokietnica nie może zatem uzalać się na zbyteczne obciążenie wydatkami szkolnymi. Na potrzeby gminne nałożono 13 1/2% dodatków do podatków bez-

pośrednich. Wobec tego, że inne gminy ponosić muszą znacznie większe ciężary, Wydział krajowy nie sądzi, ażeby w niniejszym wypadku zachodziła wyjątkowa i szczególnie uwzględnienia godna potrzeba przyścia gminie Rokietnica z pomocą i dla tego musi oświadczyć się przeciw przyjęciu na fundusz szkolny krajowy powyższego zaopatrzenia wdowy Rewakowiczowej.

6. Gmina Dobra Szlachecka powiatu Dobromilskiego wniosła petycję o zmniejszenie prestacyi na płacę nauczyciela.

Na mocy aktu fundacyjnego z dnia 21. września 1873 zobowiązała się gmina Dobra Szlachecka na płacę nauczyciela miejscowej szkoły ludowej uiszczać roczną prestacyę w kwocie 210 zł. i na potrzeby szkolne 5 zł., którą to prestacyę uiszczała do końca roku 1894.

Na podstawie art. 4. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49. obniżono powyższą prestacyę o 3% podatków bezpośrednich, wskutek czego począwszy od 1. stycznia 1896 uiszczać ma gmina tytułem dobrowolnego zobowiązania 29% podatków bezpośrednich.

Wydział powiatowy w Dobromilu popiera powyższą petycję, podnosząc w swej relacji, że gmina Dobra szlachecka dla pokrycia swego niedoboru budżetowego nałożyła dodatki do podatków w wysokości 72%. Dodatek ten uważa Wydział powiatowy za wyjątkowo niski, gdyż w ostatnich dwóch latach przez częściowy wyrąb lasu uzyskała gmina wyższe dochody, zazwyczaj wynoszą dodatki gminne 100% a nawet wyżej i prawdopodobnie już w roku przyszłym będzie musiała gmina do powyższej stopy procentowej powrócić.

Rada szkolna krajowa przemawia za zmniejszeniem tej gminie prestacyi do wysokości 15% podatków bezpośrednich, Wydział krajowy sądzi jednakowoż, że zmniejszenie prestacyi dotychczasowej o 9% t. j. do 20% podatków bezpośrednich, będzie znaczną ulgą dla gminy, a nie obciąży zbyt znacznie funduszu szkolnego krajowego.

7. Gmina Malec powiatu Bialskiego wniosła petycję o zmniejszenie prestacyi na płacę nauczyciela.

Gmina Malec zobowiązała się uiszczać na płacę nauczyciela rocznie 80 zł., która to prestacya została jej na mocy art. 4. ustawy kraj. z dnia 24. kwietnia 1894 dz. u. kr. nr. 49. począwszy od r. 1895 zniżoną o 3% podatków bezpośrednich t. j. do kwoty 65 zł. 19 ct., co odpowiada 13% podatków bezpośrednich.

Wydział powiatowy i Rada szkolna okręgowa w Białej popierają powyższą petycję z wnioskiem, aby dobrowolna prestacya tej gminy zniżoną została do ustawowej t. j. 6% podatków bezpośrednich. Głównym motywem tego wniosku jest, że gmina Malec jest jedną z najuboższych gmin w pow. Bialskim, a zaciągawszy na budowę szkoły pożyczkę z funduszu utworzonego przez Wysoki Sejm, musi na umorzenie jej wstawiać corocznie do budżetu kwotę 200 zł. co odpowiada 41% podatków bezpośrednich. Rada szkolna krajowa przemawia również za zmniejszeniem tej gminie prestacyi do wysokości 6% podatków bezpośrednich. Wydział krajowy jest wprost odmiennego zdania i właśnie z tego powodu, że gmina otrzymała z funduszu pożyczkowego bezprocentową pożyczkę musi oświadczyć się przeciw zniżaniu dobrowolnego zobowiązania do wysokości prestacyi ustawowej. Gmina doznała już znacznej ulgi w skutek tego, że otrzymała na postawienie budynku szkolnego pożyczkę, bezprocentową obecnie zaś chodzi o zmniejszenie prestacyi szkolnej dla tego, aby z większą łatwością mogła spłacać tę pożyczkę. Przyjęcie tego wniosku równałoby się zatem częściowemu odpisaniu zaciągniętej pożyczki. Nadto sądzi Wydział krajowy, że obniżenie prestacyi, a zatem stałe uwolnienie od przyjętego zobowiązania nie da się usprawiedliwić obciążeniem, które ma charakter przemijający, a takim obciążeniem jest właśnie pożyczka, gdyż w ciągu kilku lat nastąpi jej amortyzacya.

8. Gmina Zeniów powiatu Przemyślańskiego wniosła petycję o zmniejszenie dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela z kwoty 170 zł. do 120 zł. rocznie.

Dobrowolne zobowiązanie tej gminy już po zmniejszeniu o 3% podatków bezpośrednich na mocy ustawy krajowej z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49., wynosi obecnie 26% podatków bezpośrednich.

Wydział powiatowy i Rada szkolna okręgowa w Przemyślanach popierają powyższą petycję, podnoszą, że gmina Żeniów jest bardzo małą i ubogą, wskutek czego nie jest w stanie ponosić tak znacznego ciężaru, jakim jest dobrowolna prestacya na płacę nauczyciela.

Rada szkolna krajowa oświadcza się za znizeniem tej gminie prestacyi z 26% do 20% podatków bezpośrednich. Wydział krajowy popiera ze swej strony ten wniosek.

9. Gmina Mukanie powiatu Kamioneckiego wniosła petycję o znizenie dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela, która w myśl ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49. obniżoną już została o 3% podatków bezpośrednich, t. j. do kwoty 134 zł. 07 ct., co odpowiada około 25% podatków bezpośrednich.

Wydział powiatowy w Kamionce strumiłowej popiera powyższą petycję, wychodząc z założenia, że gmina Mukanie jest bardzo ubogą i prócz nie wielkiego obszaru pastwiska, nie posiada żadnego innego majątku gminnego, a prestacyą szkolną dotychczas opłacaną jest zanadto obciążoną.

Rada szkolna okręgowa w Kamionce strum. i Rada szkolna krajowa oświadczyły się za znizeniem tej gminie prestacyi z 26% do wysokości 20% podatków bezpośrednich. Wydział krajowy popiera ze swej strony ten wniosek.

10. Gmina Dubne powiatu Nowosądeckiego płaciła tytułem dobrowolnego zobowiązania 60 zł. rocznie na płacę nauczyciela, która to prestacya na podstawie ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49. zniżoną została o 3% podatków bezpośrednich t. j. do 31% podatków bezpośrednich, co odpowiada około 58 zł. rocznie. Gmina prosi o znizenie tej prestacyi. Jestto uboga góraska gmina, której siła podatkowa wynosi zaledwie 171 zł.; na własne potrzeby ściśle gminne nakłada dodatki do podatków w wysokości 20%.

Wydział powiatowy i Rada szkolna okręgowa w Nowym Sączu popierają powyższą petycję a Rada szkolna krajowa oświadczyła się za znizeniem tej gminie prestacyi z 31% do wysokości 15% podatków bezpośrednich. Wydział krajowy sądzi, że względem słuszności stanie się zadość, jeżeli powyższa prestacya obniżoną zostanie do wysokości 20% podatków bezpośrednich, co stanowić będzie już znaczną ulgę dla pomienionej gminy.

11. Gmina Przydonica z Glinnikiem powiatu Nowosądeckiego wniosła petycję o znizenie prestacyi, znajduje się mniej więcej w tem samym położeniu, co powyżej wymieniona gmina Dubne. Gmina Przydonica położoną jest również w górach, ma lichą glebę, wystawioną jest na częste klęski elementarne. Prestacya dobrowolna tej gminy wynosi obecnie po znizeniu jej z 3% podatków, 24% podatków bezpośrednich.

Na potrzeby ściśle gminne nakładać musi gmina dodatki do podatków bezpośrednich, w wysokości 16 do 20%.

Wydział powiatowy i Rada szkolna okręgowa w Nowym Sączu popierają petycję gminy tej, domagającej się znizenia prestacyi na płacę nauczyciela. Rada szkolna krajowa oświadczyła się za znizeniem tej gminie prestacyi z 24% do wysokości 12% podatków bezpośrednich.

Wydział krajowy sądzi, że znizenie prestacyi do 18% będzie dostateczną ulgą dla gminy, a nie obciąży zbyt znacznie funduszu szkolnego krajowego.

12. Gmina Siedliska ad Tuchów powiatu Tarnowskiego wniosła petycję o znizenie dobrowolnej prestacyi, która od roku 1895 po znizeniu jej o 3% podatków na mocy ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49, wynosi 22% podatków bezpośrednich. Z relacji Wydziału powiatowego w Tarnowie okazuje się, że gmina ta na potrzeby gminne, szkolne i parafialne nakładać musi dodatki do podatków w wysokości 79%. Prócz obligacyi imiennej wartości 2000 zł., nie posiada gmina żadnego innego majątku.

Rada szkolna okręgowa i Wydział powiatowy w Tarnowie popierają petycję gm. Siedliska, Rada szkolna krajowa oświadczyła się za znizeniem prestacyi z 22% do wysokości 10% podatków bezpośrednich.

Wydział krajowy sądzi, że względem słuszności stanie się w zupełności zadość, jeżeli niższą zostanie tej gminie dotychczasowa prestacya do wysokości 16% podatków bezpośrednich.

13. Gmina Czerniszówka powiatu Skałackiego wniosła petycję o niższenie dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela, która po niższeniu o 3% podatków bezpośrednich na mocy ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. nr. 49, wynosi obecnie 29% podatków bezpośrednich.

Wydział powiatowy Skałacki popiera powyższą petycję, podnosząc, że gmina ta znajduje się w nader niekorzystnem położeniu majątkowem, a ponosząc znaczne wydatki na cele ściśle gminne i inne, które wraz ze szkolnymi dochodzą do 80% podatków nie jest w stanie ponieść tak znacznego wydatku na pokrycie płacy nauczyciela.

Rada szkolna krajowa oświadczyła się za niższeniem prestacyi tej gminie z 29% do wysokości 20% podatków bezpośrednich.

Wydział krajowy popiera ze swej strony powyższy wniosek.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Począwszy od 1. stycznia 1896 niższa się dotychczas uiszczane prestacye na płacę nauczycieli gminom: Lipa powiatu Dobromilskiego z 36% do wysokości 25%; Poznanka gniła powiatu Skałackiego z kwoty 308 zł. 67 ct. do wysokości 25%; Dobra szlachecka powiatu Dobromilskiego z 29% do wysokości 20%; Zeniów powiatu Przemysłańskiego z 26% do wysokości 20%; Mukanie powiatu Kamioneckiego z kwoty 134 zł. 07 ct. do wysokości 20%; Dubne powiatu Nowosądeckiego z 31% do wysokości 20%; Przydonica z Glinnikami powiatu Nowosądeckiego z 24% do wysokości 18%; Siedliska ad Tuchów powiatu Tarnowskiego z 22% do wysokości 16%; Czerniszówka powiatu Skałackiego z 29% do wysokości 20%, — całej należności podatków bezpośrednich wraz z dodatkami państwowymi w powyższych gminach corocznie opłacanych.

2) Gminie Alwerni powiatu Chrzanowskiego odpisuje się zaległą prestacyę na płacę nauczyciela, pochodząca z lat dawniejszych w łącznej kwocie 1.589 zł. 61 ct.

Wydatek ponoszony przez gminę Żegotę Porębę powiatu Chrzanowskiego na zaopatrzenie wdowy po nauczycielu ludowym Anny Bernadzikiewiczowej o rocznych 59 zł. 10 ct. przyjmuje się począwszy od 1. stycznia 1896 na fundusz szkolny krajowy.

4) Nad petycją gminy Rokietnica powiatu Jarosławskiego o przyjęcie na fundusz szkolny krajowy zaopatrzenia wdowy po nauczycielu ludowym Karoliny Rewakowiczowej, oraz nad petycją gminy Malec powiatu Bialskiego o niższenie prestacyi szkolnej przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Z rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy

Stanisław Badeni w. r.

Sprawozdawca

Antoni Chamiec w. r.

Członek Wydziału kraj.

